

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รายงานปฏิบัติการสหกิจศึกษาเรื่อง “ขั้นตอนและรูปแบบในการเขียนสคริปต์ของรายการ Daradaily News มุ่งศึกษารูปแบบและขั้นตอนการทำสคริปต์ ในการทำรายการ Daradaily News ของบริษัท ดาราเดลี จำกัด ในการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้จัดทำรายงานศึกษาเรื่องต่อไปนี้เป็น

- 2.1 ความหมายของบทรายการโทรทัศน์ (Script)
- 2.2 ประเภทของบทโทรทัศน์ (Script)
- 2.3 ขั้นตอนการเขียนบทรายการโทรทัศน์ (Script)
- 2.4 รูปแบบการเขียนบทรายการโทรทัศน์ (Script)
- 2.5 วิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของบทรายการโทรทัศน์ (Script)

(อ้างอิงข้อมูลจาก <http://www.lib.ubu.ac.th/techno/Down%20Load/Bod%2047.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2560)

สังคม ภูมิพันธุ์ (2530) กล่าวถึง บทโทรทัศน์ (Script) ว่าเป็นการนำเอาเนื้อหาเรื่องราวที่มีอยู่หรือจินตนาการขึ้นมา เพื่อนำเสนอให้ผู้ดูผู้ชม ได้รับรู้อย่างพอใจ ประทับใจ ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า บทโทรทัศน์เป็นหัวใจของการผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ (Script Writer) จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรอบรู้ในศาสตร์และศิลป์ด้านต่างๆ มีความเข้าใจ จิตวิทยา การรับรู้ของมนุษย์ ความชอบ ความสนใจ ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อและความศรัทธา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสมการเขียนบทโทรทัศน์ ควรกำหนดได้ว่า รูปแบบของ รายการ เป็นลักษณะใด การแนะนำหน่วยงานองค์กร เป็นสารคดี การสาธิตหรือปฏิบัติการ รูปแบบจะใช้การบรรยาย การเล่าเรื่อง หรือการโฆษณาสินค้าบริการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้กำกับรายการ ช่างภาพ ผู้แสดง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจเนื้อหาของเรื่องบทโดยรวม

โทรทัศน์ควรจะมีการใช้ภาษาที่สละสลวย ชวนชมชวนฟัง มีการเกริ่นนำ การดำเนินเรื่อง และบทสรุปที่กระชับสอดคล้อง รู้จักสอดแทรกมุขตลก เกร็ดความรู้ หรือเทคนิคแปลกๆ มีลีลาที่น่าสนใจจดจำได้ดี เพื่อเป็นสีสันของเรื่องราว แต่ควรระลึกร่วมว่าบทโทรทัศน์อาจเป็นจินตนาการที่ได้จากคำพูดเพียงเล็กน้อยแล้วนำมาขัดเกลาสร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมทั้งภาพและเสียงดนตรีประกอบ การเขียนบทโทรทัศน์จะมีทั้งแบบร่างบทอย่างง่าย และการเขียนบทโทรทัศน์แบบสมบูรณ์

2.2 ประเภทของบทโทรทัศน์ (Script)

(อ้างอิงข้อมูลจาก <http://www.lib.ubu.ac.th/techno/Down%20Load/Bod%2047.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2560)

บทโทรทัศน์สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบไม่เข้าตารางหรือแบบเรียงลำดับ เป็นแบบที่ไม่แบ่งคอลัมน์ภาพ และคอลัมน์เสียง หากแต่เขียนเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการระบุฉากลักษณะภาพลักษณะเสียงและเวลาตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้กับการบันทึกเทปโทรทัศน์ในสตูดิโอ เช่น การสัมภาษณ์พูดคุยของผู้ดำเนินรายการหรือ พิธีกรกับผู้ร่วมรายการ สำหรับผู้ที่ชำนาญใช้เวลาในการบันทึกเทปที่ไม่ซับซ้อนมากนัก

2. แบบเข้าตาราง เป็นการวางรูปแบบบทโทรทัศน์ให้ส่วนของภาพอยู่ซีกซ้ายเรียกว่า คอลัมน์ ภาพและส่วนของเสียงอยู่ซีกขวาเรียกว่าคอลัมน์เสียง คอลัมน์ภาพใช้สำหรับเขียนลักษณะของมุมภาพ ตัวหนังสืออธิบายมุมกล้องหรืออาจวาดเป็นภาพร่าง (Storyboard) บางครั้งอาจใช้ภาพถ่ายลงไป ใน คอลัมน์ภาพก็ได้ สิ่งที่สำคัญก็คือคำสั่งหรือคำศัพท์เกี่ยวกับภาพที่นำมาใช้นั้นต้องเป็นที่เข้าใจของ ผู้ร่วมงานการผลิตทั้งหมด และควรเหลือเนื้อที่สำหรับผู้กำกับรายการ ได้เขียนเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นด้วย ส่วนคอลัมน์เสียงใช้ สำหรับเขียนคำบรรยาย คนตรีประกอบหรือเสียงพิเศษอื่นๆ นอกจากนั้นใช้เขียนคำอธิบายสิ่งต่างๆ ให้กับผู้แสดง และผู้บรรยายด้วย เช่น การใช้อารมณ์ชนิดต่างๆ การเคลื่อนไหวการควบคุมเสียงแปลงเสียงหรือการทอดเสียงเป็นต้น อย่างไรก็ตามรูปแบบนี้อาจขยายคอลัมน์ภาพและคอลัมน์ เสียงให้สามารถกำหนดรายละเอียดมากกว่าเดิมได้ ทั้งนี้สุดแต่แต่ละหน่วยงานที่ทำการผลิต โดยยึดถือ ความเข้าใจของทุกคนที่ร่วมผลิตและความสะดวกเป็นหลัก

สังคม ภูมิพันธุ์ (2530) ได้สรุปรูปแบบของการเขียนบทโทรทัศน์ไว้ 5 แบบดังนี้

1. บทแบบสมบูรณ์ (Fully Scripted Show)

บทแบบสมบูรณ์ เป็นบทแสดงรายละเอียดของภาพที่จำเป็นและทางด้านเสียงจะบอกคำพูดทุกคำที่ผู้พูดจะพูดใน รายการตั้งแต่ต้นจนจบพร้อมกับบอกรายละเอียดด้านภาพและเสียงโดยสมบูรณ์บางครั้งจึงเรียกรายการ ที่ใช้บทประเภทนี้ว่า Fully Scripted Show รายการที่ใช้บทประเภทนี้ได้แก่รายการละคร รายการตลก รายการข่าวและรายการโฆษณาสินค้า ที่สำคัญในรายการเพื่อการศึกษายบทประเภทนี้จะนำมาใช้ เมื่อมั่นใจว่าผู้แสดงรู้จักการพูดบทแทนการอ่านบทในขณะที่แสดง มิฉะนั้นจะทำให้รายการน่าเบื่อได้ ประโยชน์ ของการเขียนบทประเภทนี้ ก็คือสามารถมองภาพของรายการได้อย่างทะลุปรุโปร่งเพราะมีการกำหนด มุมกล้องขนาดของภาพ การเคลื่อนไหวกล้องอย่างชัดเจน

สตอรี่บอร์ด (Story Boards)

เป็นกระบวนการก่อนการผลิต (Pre Production) เป็นการร่างแนวความคิดเชิงรูปธรรมที่ทีมงานจินตนาการถึงเนื้อหา (บทประพันธ์) ให้ผู้ผลิตรายการ ทำการกำกับมุมภาพ กำกับนักแสดง กำกับการ ถ่ายทำบันทึกเสียง บรรยากาศสถานที่ รวมทั้งแนวทางการตัดต่อให้คล้ายคลึงกับสถานที่จริงมากที่สุด

หากเขียนหรือกำหนดได้มากเท่าใดก็จะเป็นการง่ายในการเตรียมการผลิตมากยิ่งขึ้น บางครั้งผู้ กำหนดสตอรี่บอร์ด อาจใช้ภาพถ่ายเป็นตัวกำหนดมุมภาพ แทนการวาดก็ได้เช่นกัน ส่วนใหญ่ใช้กับการ ถ่ายทำภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งมีทุนสูงและมีความละเอียดอ่อนในการผลิตมาก

รูปที่ 2.1 ตัวอย่างการเขียนสตอรี่บอร์ดเพื่อผลิตไตเติ้ลรายการวิทยุทัศน์

ลำดับ	ลักษณะมุมภาพ	คำบรรยาย/เสียง	เวลา	เทคนิค/คำสั่งพิเศษ
1	ฉ. ใจกลางเมืองย่านชุมชนแห่งหนึ่ง	เสียงรถยนต์ พลุกล้าน ผู้คน มากมาย	0.10	Fade in กลางถนน ช-ญ เดินข้ามถนน
2		ช- เดี่ยวก่อนลี ญ-บอกแล้วไงว่าเรา จบกันแค่นี้	0.10	Pan ตามทิศทางการ เดิน เสียงรถยนต์กลางถนน (Cam 1)
3		ช-เธอกำลังเข้าใจผิด นะ ญ-ไม่ฟังๆ ไม่ฟังอะไร ทั้งนั้น พอกันที่เรา	0.5	Cut (Cam 2) MS

รูปที่ 2.2 ตัวอย่างการเขียนสคริปต์แบบสมบูรณ

2. บทแบบกึ่งสมบูรณ์หรือแบบย่อ (Semi - Scripted Show)

บทแบบกึ่งสมบูรณ์หรือแบบย่อเป็นบทที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับแบบสมบูรณ์ส่วนแต่ไม่กำหนดรายละเอียดของมุกกล้อง แต่ว่างไว้ เพื่อให้ผู้กำกับรายการได้กำหนดเอง แต่บางรายการอาจกำหนดคำสั่งลงบนด้านภาพบ้าง ทางด้านคำพูด คำบรรยายบ้าง บทสนทนาก็ไม่ได้ระบุหมดทุกตัวอักษรหรือทุกคำเพียงแต่ให้ประโยคเริ่มต้นประเด็นที่จะพูด และประโยคสุดท้ายเพื่อเป็นสัญญาณชี้แนะเท่านั้น จึงเรียกรายการที่ใช้บทประเภทนี้ว่า "Semi - Scripted Show" รายการที่ใช้บทประเภทนี้ ได้แก่ รายการเพื่อการศึกษา รายการปกิณกะ รายการสัมภาษณ์ เป็นต้น ที่ผู้สนทนาหรือผู้บรรยายพูดเองเป็นส่วนใหญ่ไม่มีระบุในบท ดังตัวอย่าง การเขียน สคริปต์รูปแบบรายการประชาสัมพันธ์ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

เรื่อง "10 ปีบริหารศาสตร์" มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี			
ลำดับ	ลักษณะภาพ	บทบรรยาย/ดนตรี	เทคนิค
1	-BUS LOGO- "10 ปีบริหารศาสตร์"	ดนตรีตื่นเต้นเร้าใจ ดึงดูดความสนใจ	Graphic Animation
2	อ.ธรรมวิมล เปิดเรื่อง บริเวณด้านหน้าคณะ/ป้ายคณะ/สวนหย่อมคณะ/สวนหย่อม	"10 ปีที่ผ่านมา เราไม่ไฮโซจนแค่บริหารธุรกิจ แต่เราสร้างนักธุรกิจรุ่นใหม่"	Sound FXตัดภาพเข้า Shooting script
3	ภาพหมูปั่นหืด	จากคำกล่าวนี้ พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของคณะบริหารศาสตร์ เราได้ทุ่มเทสรรพวิชาความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ ตั้งปรัชญาของคณะที่ว่า	CG
4	"คณะบริหารศาสตร์ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นการทำประโยชน์รับใช้สังคม มีความรู้สอดคล้องกับการทำงานในบริบทสังคมไทย	นศ.เดิน เข้า-ออก หน้าตึก	Stroke motion

รูปที่ 2.3 ตัวอย่างการเขียนสคริปต์แบบกึ่งสมบูรณ์

3. บทแบบกำหนดการแสดงและช่วงเวลา (Show Format)

บทแบบกำหนดการแสดงและช่วงเวลา เป็นบทที่เขียนบอกเฉพาะคำสั่งของส่วนต่างๆ ที่สำคัญในรายการมากที่สุด ลำดับรายการและ กำหนดเวลาของรายการแต่ละตอน เรียกรายการที่ใช้บทประเภทนี้ว่า The Show Format รายการที่ใช้บท ประเภทนี้ ได้แก่ รายการประจำของสถานี อาทิรายการสนทนารายการข่าวสั้น รายการปกิณกะ รายการอภิปราย รายการนิตยสารและ Variety Show

รายการ "รอบรู้ ม.อุบลฯ" วันศุกร์ที่ 31 มีนาคม 2552 เวลา 12:00-13:00 น. ผู้ดำเนินรายการ เพลิน วิชัยวงศ์ ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี		
เวลา	ช่วงเวลา (นาทีและวินาที)	เนื้อหาในรายการ/ผู้ดำเนินรายการ/พิธีกร
14:00:00	03:00	- ผู้ดำเนินรายการกล่าวเปิดรายการและแนะนำผู้ร่วมรายการทุกคน
14:03:00	20:00	- สนทนาเรื่องโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ ปี 2552
14:23:00	15:00	- เทปการแสดงของนักเรียนโรงเรียน... (VTR)
14:38:00	05:00	- ให้ความรู้เรื่องการจัดห้องสมุดในโรงเรียนขนาดเล็ก
14:43:00	10:00	- การเชิดหุ่นเรื่อง "กระต่ายน้อยกับหินวิเศษ" (VTR)
14:53:00	05:00	- การให้สัมภาษณ์ความรู้สึกร่วมของ ผอ. ครู นักเรียน ที่ร่วมโครงการ
14:58:00	01:05	- พิธีกรกล่าวลาผู้ร่วมรายการเชิญชวนให้ติดตามรายการครั้งต่อไป
14:59:05	00:55	- เสร็จตัดท้ายรายการ
15:00:00	-	- ปิดรายการ

รูปที่ 2.4 ตัวอย่างการเขียนสคริปต์แบบกำหนดการแสดงและช่วงเวลา

4. บทแบบเรียงลำดับเรื่องที่เสนอ

บทแบบเรียงลำดับเรื่องที่เสนอ เป็นบทที่เขียนเพื่อแสดงรายการที่จะ นำเสนอทางหน้ากล้องตามลำดับก่อนหลังของเหตุการณ์ โดยระบุสิ่งที่จะต้องเสนอโดยคร่าวๆ ไม่มีคำสั่งหรือรายละเอียดเกี่ยวกับภาพและเสียงโดยเฉพาะ ใช้เพื่อ บันทึกหรือถ่ายทอดสด บางครั้งบริษัทโฆษณาจะเขียนและเตรียมบทประเภทนี้ให้กับผู้ผลิตรายการว่า ต้องการให้มีภาพสินค้าอะไรบ้างที่ออกอากาศ และมีคำพูดโฆษณาอย่างไรบ้างพอสังเขป ผู้กำกับรายการจำเป็นต้องนำบทประเภทนี้มา กำหนดช่วงเวลาก่อน-หลัง เพื่อให้ทีมงานทั้งหมดได้เข้าใจว่าเขาควรจะทำงานตามขั้นตอนอย่างไร บทประเภทนี้นิยมใช้นำเสนอในรายการถ่ายทอดสด (live)

ลำดับพิธีการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์วงจรมืด ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา 2551 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทนพระองค์ ณ อาคารกีฬาเอนกประสงค์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี วันจันทร์ที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2552	
ลำดับพิธีการ	
08.00 น.	บัณฑิต มหาบัณฑิต และคณาจารย์บัณฑิต ตั้งขบวนเดินเข้าอาคารกีฬาเอนกประสงค์ (ประตูข้าง)
09.00 น.	พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ กล่าวเปิดรายการ แนะนำขบวนพิธีการ (ด้านหน้าอาคาร)
09.05 น.	VTR แนะนำคณะหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย
09.50 น.	ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์อธิการบดี ถึงจำนวนบัณฑิต มหาบัณฑิตและคณาจารย์บัณฑิตที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรในปีนี้ (ด้านหน้าอาคาร)
10.10 น.	สมเด็จพระเทพฯ เสด็จถึงอาคารกีฬาเอนกประสงค์ ผู้บริหารถวายการต้อนรับการเสด็จ
10.20 น.	สมเด็จพระเทพฯ พระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
11.05 น.	บัณฑิตออกมาตั้งแถวเตรียมส่งเสด็จตามเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินกลับ
11.15 น.	ผู้ดำเนินรายการกล่าวปิดการถ่ายทอดสัญญาณ

รูปที่ 2.5 ตัวอย่างการเขียนสคริปต์แบบเรียงลำดับเรื่องที่เสนอ

5. บทแบบเปิด (Open Script)

เป็นบทที่มีการเรียงลำดับประเด็นที่พูดหรือสัมภาษณ์ เช่น ประเด็นที่พิธีกรจะถาม และ ประเด็น สำหรับผู้ร่วมในรายการให้สัมภาษณ์ตอบเท่านั้น บทโทรทัศน์แบบนี้ไม่มีการกำหนด รายละเอียดใดเลย เกี่ยวกับภาพและเสียงมักใช้ในการบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อที่จะนำไปตัดต่อ แก้ไขอีกครั้ง

ตัวอย่างบทถ่ายทำบันทึกเทปโทรทัศน์แบบเปิด

บทโทรทัศน์	เรื่อง ความพร้อมในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน กีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 24 “ดอกบัวเกมส์” วันศุกร์ที่ 16 พฤษภาคม 2549
เจ้าของเรื่อง	สำนักการกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดอุบลราชธานี
ความยาว	ประมาณ 12 นาที
พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ	เกริ่นนำถึงการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน “ดอกบัวเกมส์” และแนะนำผู้เข้าร่วม รายการทุกคนตามลำดับ
ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เกี่ยวข้องและผู้ให้การสนับสนุน ภาคีรัฐเอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่น บุคคล <ol style="list-style-type: none"> 1. นายจรัสศักดิ์ เกษณียบุตร ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี (ตอกย้ำถึงความพร้อมของ หน่วยงานภาครัฐ ในการรับเป็นเจ้าภาพจัดแข่งขัน) 2. นายพรชัย โควสุรัตน์ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด (ตอกย้ำความเชื่อมั่นถึงความ ร่วมมือของประชาชน และหน่วยงานภาคเอกชนและท้องถิ่น) 3. ศ.ดร.ประกอบ วิโรจนุกฎ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ความพร้อมของสนามกีฬา และสถานที่พัก ภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)
พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ	กล่าวสรุปและขอบคุณผู้ร่วมในรายการ ปิดรายการ

2.3 ขั้นตอนการเขียนบทรายการโทรทัศน์

(อ้างอิงข้อมูลจาก <https://suksuk.wikispaces.com/ขั้นตอนการเขียนบทโทรทัศน์> สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2560)

อรนุช เลิศจรยารักษ์ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนบทโทรทัศน์มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.3.1. กำหนดวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย

สิ่งแรกที่ต้องคำนึงก่อนลงมือเขียน คือวัตถุประสงค์ของการเขียน ว่าเขียนเพื่ออะไร เขียน

เพื่อใคร ต้องกำหนดให้แน่นอนว่า เราต้องการให้รายการของเราให้อะไรแก่ผู้ชม เช่น ให้ความรู้ให้ ความบันเทิง ปลูกฝังความสำนึกที่ดีงาม เป็นต้น จากนั้นจึงดูกลุ่มเป้าหมาย ว่าเราต้องการผู้ชมใน เพศใด อยู่ในช่วงอายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจแบบใด เป็นต้น

2.3.2. การกำหนดระยะเวลาและรูปแบบของรายการ

ผู้เขียนต้องรู้ว่าเวลาในรายการของเรามีระยะเวลาเท่าไร เพื่อจะได้กำหนดรูปแบบของรายการให้เหมาะสมกับระยะเวลาของรายการ รูปแบบของรายการสามารถจัดแบ่งออกได้หลายแบบ ได้แก่ รายการข่าว รายการพูดกับผู้ชม รายการสัมภาษณ์ รายการสนทนา รายการตอบปัญหารายการ แข่งขัน รายการอภิปราย เกม รายการสารคดี รายการปกิณกะ รายการดนตรี และละคร

2.3.3. การกำหนดหัวข้อเรื่อง ขอบข่ายเนื้อหา คั่นคว้า และลงมือเขียน

เมื่อทราบเงื่อนไขต่างๆ ดังที่กล่าวมาในตอนต้นแล้ว จะทำให้เรากำหนดหัวข้อเรื่องและ ขอบข่ายเนื้อหาได้ง่ายขึ้น จากนั้นจึงเริ่มคั่นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดมาแล้วจึงลง มือเขียน โดยคำนึงถึงข้อควรคำนึงหลักการเขียนบทวิทยุโทรทัศน์ 15 ข้อที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เขียนแล้วควรตรวจสอบข้อเท็จจริง จำนวน และเขียนอีกเพื่อพัฒนาบท แก้ไขปรับบทโทรทัศน์ เพื่อให้ได้บทโทรทัศน์ที่ดีที่สุด

2.4 รูปแบบการเขียนบท (Script)

(อ้างอิงข้อมูลจาก : [http://e-book.ram.edu/e-book/m/MC341\(51\)/MC341-3.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/m/MC341(51)/MC341-3.pdf) สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560)

สุภาณี นิตย์เสมอ ได้กล่าวถึงรูปแบบการเขียนบท (Script) รายการ แบ่งออกเป็น 3 แบบ ใหญ่ๆ ได้แก่

2.4.1. บทคร่าวๆ (Rundown Script Fact Sheet)

เป็นเพียงโครงร่างคร่าวๆ ที่กล่าวถึง รายการว่าเป็นเรื่องอะไร ลำดับของรายการมีอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ฝ่ายต่างๆ รู้ลำดับของรายการ เมื่อมีบทคร่าวๆ แล้วผู้เกี่ยวข้องจะเข้าใจภาพรวมของการทำงาน ในส่วนของรายละเอียด แต่ละฝ่ายอาจจะต้องเตรียมงานเพิ่มในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.4.2. บทกึ่งสมบูรณ์ (Semi Script)

เป็นบทที่ผู้เขียนรู้ถึงแนวคิดของเรื่อง และคั่นคว้าข้อมูล พร้อมทั้งเขียนเป็นบทได้แล้ว แต่มี บางช่วงที่ไม่อาจจะระบุไปได้ จึงได้วางแนวทางไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินรายการทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว การที่เขียนโดยใช้รูปแบบนี้ มักได้แก่บทที่มีเนื้อหาเป็นเชิงอภิปราย การสาธิต การแข่งขัน การสนทนา สารคดี เป็นต้น

2.4.3. บทสมบูรณ์ (Fully Script)

เป็นบทที่บอกทุกสิ่งทุกอย่างไว้ มีการเขียนพูดทุกคำที่ต้องการสื่อออกไป บอกลักษณะภาพที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปเตรียมตัว โดยทั่วไป บทภาพยนตร์ บทละครโทรทัศน์ มักใช้การเขียนแบบนี้

2.5 วิจัยที่เกี่ยวข้องสังคม

(อ้างอิงข้อมูลจาก <http://utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/293/นราพร%20สังข์ชัย.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2560)

นราพร สังข์ชัย (2552)บทละครโทรทัศน์ไทย: กระบวนการสร้างสรรค์และเทคนิค Thai TV Drama Script Writing : Creation Process and Techniques

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์วิธีการเขียนบท และเทคนิคเฉพาะบุคคลของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เขียนบทละครโทรทัศน์จำนวน 6 คน และการวิเคราะห์เนื้อหาละครโทรทัศน์จำนวน 12 เรื่องที่ออกอากาศระหว่างปี พ.ศ. 2548-2550 ผลการวิจัย พบว่า การสร้างสรรค์ บทละครแบบเขียนขึ้นใหม่ มีแรงบันดาลใจจากสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว สภาพสังคม เหตุการณ์ปัจจุบัน และโจทย์จากทางผู้อำนวยการผลิต การดัดแปลงบทประพันธ์มาเป็นบทละคร ต้องยึดโครงเรื่องและแก่นเรื่องเดิม โดยมีการสร้างเนื้อหาและตัวละครเพิ่มเติมจากบทละครให้เพียงพอกับการนำไปผลิตกระบวนการเขียนบท ประกอบด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ การอ่านบทประพันธ์การหาข้อมูลเขียนโครงเรื่อง เรื่องย่อแบบละเอียด ลำดับฉาก และบทแสดง